

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/303311682>

Internet addiction in adolescence period: its relations with identity style and ruminative exploration

Article · April 2014

CITATION

1

READS

280

1 author:

Umit Morsunbul

Aksaray Üniversitesi

35 PUBLICATIONS 142 CITATIONS

SEE PROFILE

Araştırma / Original article**Ergenlik döneminde internet bağımlılığı: Kimlik stilleri ve seçeneklerin saplantılı araştırılması ile ilişkileri**Ümit MORSÜN BÜL¹**ÖZET**

Amaç: Günümüzde internet günlük yaşamın temel öğelerinden biri olmuştur. İnternet, bilgi edinmek, eğlence ve başkalarıyla iletişim sağlama açısından yaşamımıza büyük zenginlik katmaktadır. Ancak internetin aşırı kullanımı bireylerin yaşamını olumsuz etkilemektedir. Bu çalışmanın amacı, ergenlik döneminde internet bağımlılığıyla kimlik stilleri ve seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutu arasındaki ilişkileri incelemektir. **Yöntem:** Bu çalışmanın katılımcılarını üniversite öğrencisi olan 195 kadın ve 193 erkek olmak üzere toplam 388 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş aralığı 18-23, yaş ortalaması 19.88±0.91'dir. İnternet bağımlılığını belirlemek amacıyla İnternet Bağımlılığı Ölçeği, kimlik stillerini belirlemek amacıyla Kimli Stili Ölçeği ve seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutunu belirlemek amacıyla da Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırma grubunun %18.6'sının internet bağımlılığı puanının yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçları norm yönelimli kimlik stili-nin internet bağımlılığını negatif yönde, kaçınma yönelimli kimlik stili-nin ve seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutunun ise internet bağımlılığını pozitif yönde yordadığını göstermiştir. Araştırma sonuçları bilgi yönelimli kimlik stili-nin internet bağımlılığını anlamlı olarak yordayamadığını göstermiştir. **Tartışma:** Bu çalışmanın sonuçları internet bağımlılığı konusunda ergenlerle çalışan uzmanların kimlik ile ilgili özellikleri göz önünde bulundurma-larının yararlı olacağını göstermiştir. Ergenlerin interneti kimlik yapılandırmalarından kaçınmak için mi, yoksa araştırma sürecine saplandıkları için mi kullandıklarını belirlemeleri tedavi sürecinde yararlı olabilir. Son olarak da araştırma sürecine saplanan ergenlere içsel yatırımlar oluşturmaları konusunda destek sağlanması tedavi süreci-ne büyük katkı sağlayabilir. (Anadolu Psikiyatri Derg 2014; 15:77-83)

Anahtar sözcükler: İnternet bağımlılığı, kimlik stilleri, seçeneklerin saplantılı araştırılması

Internet addiction in adolescence period: its relations with identity style and ruminative exploration**ABSTRACT**

Objective: Nowadays, internet has been main components of daily life. Internet provides a great support to our lives in terms of information, entertainment and communication. However, over use of the internet affects people's lives negatively. The main aim of this study is to investigate relations between internet addiction and identity styles and dimension of ruminative exploration. **Methods:** The research group consisted of 315 (165 female, 150 male) university students and their age are between 18-23 years old (mean=19.88±0.91). Internet Dependency Scale, Identity Style Inventory and Dimensions of Identity Development Scale were used to collect data. **Results:** It was found that 18.6% of participants have high scores in internet dependency. Results of this study revealed that normative style predicted internet addiction in negative way, avoidant style and dimension of ruminative exploration predicted internet addiction in positive way. Results of this study revealed that informational style did not significantly predict internet addiction. **Discussion:** The result of this study showed that it may be helpful to con-

¹ Yrd.Doç.Dr., Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler ABD, Aksaray

Yazışma adresi / Address for correspondence:

Yrd.Doç.Dr. Ümit MORSÜN BÜL, Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler ABD, Aksaray

E-mail: morsunbulumit@gmail.com

Geliş tarihi: 08.02.2013, Kabul tarihi: 20.08.2013 doi: 10.5455/apd.43504

sider identity characteristics of adolescents when specialists worked with adolescents about internet addiction. It will be useful to determine whether adolescents use internet to avoid identity construction or to stuck exploration process in treatment process. Finally to support adolescents to make commitment may provide great contribution in treatment process. (Anatolian Journal of Psychiatry 2014; 15:77-83)

Key words: internet addiction, identity styles, ruminative exploration

GİRİŞ

Günümüzde internet günlük yaşamın temel öğelerinden biri olmuştur. İnternet, bilgi edinmek, eğlence ve başkalarıyla iletişim sağlama açısından yaşamımıza büyük zenginlik katmaktadır. Bu yararlarına karşın internette aşırı kullanımı bireylerin yaşamlarını olumsuz etkilemektedir.^{1,2} İnternet bağımlıları internette aşırı zaman harcamakta ve yaşamlarının diğer yönlerini ihmal etmektedir.³⁻⁵

Ergenlik döneminde internet bağımlılığı, kişilik özellikleri,⁶ yalnızlık,^{7,8} iyi olma,⁹ kişilerarası ilişki tipleri,⁸ cinsiyet¹⁰ gibi farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Bu çalışma da ise ergenlik döneminin temel gelişimsel görevlerinden biri olan kimlik değişkeniyle internet bağımlılığı arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Ergenlik döneminde yaşamla ilgili temel yapılandırmalar kimlik gelişimi çevresinde gerçekleşmektedir.¹¹ Kimlik gelişimi literatürü incelendiğinde Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramının ve bu kuramın temel kavramları alınarak oluşturulan Marcia'nın¹² Kimlik Statüleri Modelinin araştırmalara yön verdiği görülebilir. Bu model sık kullanılmasına karşın bazı araştırmacılar^{13,14} tarafından sınırlı olduğu veya Erikson'un yaklaşımını tam olarak yansıtmadığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Bazı araştırmacılar da¹⁵⁻²⁰ bu kurama bazı eklemeler yaparak ergenlik döneminde kimlik biçimlenmesini süreç odaklanarak incelemeye çalışmıştır.

Berzonsky²¹⁻²³ Erikson ve Marcia'nın ortaya koyduklarını kabul etmekle birlikte, kimlik gelişimi sürecinde bireylerin kimlik yapılandırması hakkında konuları ele alış ve değerlendirme biçimlerinin birbirinden farklı olduğunu belirtmektedir. Berzonsky²¹⁻²³ daha çok sosyal-bilişsel süreçlere vurguda bulunmuş ve bireylerin benlikle ilgili konuları nasıl ele aldıklarını, kimlik konularını nasıl müzakere ettiklerini ve bunlarla ilgili olarak hangi karar verme biçimlerini kullandıklarını göz önüne alarak kimlik stilleri yaklaşımını ortaya koymuştur. Berzonsky²¹⁻²³ sosyal-bilişsel süreçleri göz önünde bulundurarak üç kimlik stili tanımlamıştır. Bilgi yönelimli bireyler kimlik duygusunun yapılandırması ile ilgili karar vermede ve içsel yatırımlarını şekillendirmeden

önce, benlikle ilgili bilgileri etkin bir biçimde araştırır ve değerlendirirler. Bu bireyler benlikle ilgili çelişkili bilgilerle karşılaştıklarında benlikle ilgili bilgileri tekrar gözden geçirir veya yeni bilgiler oluşturmak için çaba harcarlar. Bu bireyler düşünceli, dikkatli ve değişime açıktır. Bilgi yönelimli bireyler, Marcia'nın kimlik statüleri sınıflamasında ya başarılı, ya da askıya alınmış kimlik statüsü altında yer alırlar. Norm yönelimli bireyler ise, kimlikle ilgili problemle karşılaştıklarında aileler ve toplumsal referans gruplarını içeren bireylerin beklenti ve isteklerini göz önünde bulundururlar. Bu bireyler, var olan içsel yatırımlarına sıkıca bağlıdırlar ve bunu sürdürmeye karşı dirençlidirler. Norm yönelimli bireyler, Marcia'nın kimlik statüleri sınıflamasında ipotekli kimlik statüsü altında yer alırlar. Kaçınma yönelimli bireyler ise, kişisel çatışmalardan ve kimlikle ilgili problemlerle karşı karşıya kalmaktan kaçınırlar. Bu bireyler, buldukları koşulların gereklilikleri zorlamayınca kadar karar verme durumunu geciktirirler. Kaçınma yönelimli bireyler, Marcia'nın kimlik statüleri sınıflamasında dağınık kimlik statüsü altında yer alırlar.

Kimlik gelişimindeki sürece odaklanan bir diğer model de, Luyckx ve arkadaşları tarafından Beş Boyutlu Kimlik Gelişimi Modelidir.^{16,17} Bu modelde Marcia'nın¹² kimlik statülerini belirlemek için kullandığı değişkenler olan seçeneklerin araştırılması ve içsel yatırım alt boyutlara ayrılmıştır. İçsel yatırım süreci, içsel yatırımda bulunma ve içsel yatırımla özdeşleşme alt boyutlarına, seçeneklerin araştırılması ise seçeneklerin genişlemesine, seçeneklerin derinlemesine ve seçeneklerin saplantılı araştırılması olarak üç alt boyuta ayrılmıştır. Bu modelin temel ayırt edici noktası seçeneklerin araştırılması sürecini her zaman işlevsel olarak görmemesidir. İşlevsel seçeneklerin araştırılması, yeni seçeneklere açık olmak, merak, yüksek düzeyde perspektif alma gibi özelliklerle belirginken, saplantılı/işlevsel olmayan (ruminative/maladaptive) seçeneklerin araştırılması ise, kaygı, depresyon, düşük düzeyde perspektif alma ile belirgindir. Seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutunda bireyler kimlik sorularını yanıtlamakta zorlanırlar. Bu bireyler belirsizlik ve yetersizlik duygusuyla sonuçlanan aynı kimlik sorularını sürekli

kendilerine sorup dururlar. Kimlik sorunlarını çözmedeki sürekli girişimler ve bunların yeterlilik ve belirsizlikle sonuçlanması stres ve düşük düzeyde iyilik haline neden olmaktadır.^{16,17} Beş Boyutlu Kimlik Gelişimi Modeli, Marcia'nın modeli ile karşılaştırıldığında, temel ayırıcı değişkenin seçeneklerin saplantılı araştırılması seçeneği olduğu görülmektedir. Çalışmalarda^{16,19} seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutunun, problem davranışlarıyla yüksek düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu nedenle, bu çalışmada sadece seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutu kullanılmıştır. Diğer alt boyutların kullanılmamasının temel nedeni ise içsel yatırım alt boyutlarının ve seçeneklerin saplantılı araştırılması dışındaki seçeneklerin araştırılması alt boyutlarının Marcia¹² tarafından ortaya konulan içsel yatırım ve seçeneklerin araştırılmasının benzer yapıdaki alt boyutları olması ve kimlik statüleri ile kimlik stilleri arasında yüksek düzeyde ilişkinin²¹ olmasıdır.

İnternet, ergenlerin kimlik alanıyla ilgili araştırmalarında onlara büyük olanaklar sağlamaktadır. Bireyler internet ortamında kimlik alanlarıyla ilgili birçok bilgiyi ve kendi kimliği hakkında geribildirimler alabileceği iletişim ağları sağlar. Buna karşılık aşırı düzeyde internet kullanımını bireylerin gerçek yaşantılarındaki araştırmalarını sınırlandırmakta ve başkalarıyla doğrudan gerçek ilişkilerini engellemektedir.²⁴⁻²⁶ Kimlik gelişimi ve internet bağımlılığı konusundaki çalışmalar hala az sayıdadır. Yapılan çalışmalar da^{25,26} daha çok kimlik statülerinin kullanıldığı görülmektedir. İnternet bağımlılığının kimlik stilleriyle ilişkilerini inceleyen bir çalışmanın sonuçları bilgi ve norm yönelimli kimlik stillerinin internet bağımlılığıyla negatif yönde, kaçınma yöneliminin pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermiştir.²⁷

Türkiye'de internet kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. İnternet ve bilgisayar kullanımı en yüksek oranda 14-24 yaş aralığındadır.²⁸ Bu yaş aralığında da internet kullanımı ile ilgili davranışları belirleyen en önemli değişkenlerden biri kimlik gelişimidir. Bu çalışmanın temel amacı ergenlik döneminde internet bağımlılığıyla kimlik stilleri ve seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutu arasındaki ilişkileri incelemektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki varsayımlar sınıanmıştır:

1. Bilgi yönelimli kimlik stilli internet bağımlılığını negatif yönde yordar.
2. Norm yönelimli kimlik stili internet bağımlılığını negatif yönde yordar.

3. Kaçınma yönelimli kimlik stili internet bağımlılığını pozitif yönde yordar.

4. Seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutu internet bağımlılığını pozitif yönde yordar.

5. Cinsiyet değişkeni internet bağımlılığını anlamlı olarak yordar.

YÖNTEM

Katılımcılar

Bu çalışmanın katılımcılarını Aksaray Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenci olan 195 (%50.3) kadın ve 193 (%49.7) erkek olmak üzere toplam 388 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş aralığı 18-23, yaş ortalaması 19.88±0.91 yıldır.

Veri toplama araçları

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumları hakkında bilgi edinmek amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ): İnternet bağımlılığını belirlemek amacıyla Young²⁹ tarafından geliştirilen ve Bayraktar³⁰ tarafından Türkçeye uyarlanan İBÖ kullanılmıştır. İBÖ, 1-6 arasında derecelendirilen Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur.

Kimlik Stili Ölçeği (KSÖ): Kimlik stillerini belirlemek amacıyla Berzonsky³¹ tarafından geliştirilen ve Derelioğlu ve Demir³² tarafından Türkçeye uyarlanan KSÖ kullanılmıştır. KSÖ, 1-5 arasında derecelendirilen Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları 0.70-0.72 arasında değişmektedir. Bu çalışmada Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları 0.67-0.70 arasında değişmektedir.

Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği (KGBÖ): Seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutunu belirlemek amacıyla Luyckx ve arkadaşları¹⁶ tarafından geliştirilen ve Morsünbül³³ tarafından Türkçeye uyarlanan KGBÖ kullanılmıştır. Bu ölçek beş alt boyutu ölçmektedir. Bu çalışmada sadece seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutu kullanılmıştır. KGBÖ 1-5 arası derecelendirilen Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutu için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.79 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.84 olarak bulunmuştur.

İşlem

Çalışmada ölçme araçlarının uygulanması için gerekli izinler alınmıştır. Ölçekler doldurulmadan önce katılımcılara çalışma ve ölçeklerle ilgili kısa bilgiler verilmiştir. Katılımcıların çalışmaya katılımında gönüllülük temel alınarak bilgilendirilmiş onay formları alınmıştır. Ölçeklerin uygulanması 30-40 dakika sürmüştür.

BULGULAR**İBÖ puanı yüksek ve düşük olan grupların ölçeklerden aldıkları puanlara göre karşılaştırılması**

Bu çalışmanın araştırma grubu kapsamında İBÖ puanı yüksek ve düşük olan grupları kimlik ölçeklerinden aldıkları puanlara göre karşılaştırmak amacıyla, araştırma grubu İBÖ'den aldıkları toplam puanlar açısından ortalamaların

(45.11±12.81) bir standart sapma üstü ve altı ve iki puan arasında kalan orta düzeyde puana sahip olanlar olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Bu yolla araştırma grubu İBÖ puanı yüksek olan (İBÖ puanı>58, s=72), düşük olan (İBÖ puanı<32, s=76) ve İBÖ puanı orta düzeyde olan (İBÖ puanı 32-58 arasında, s=240) olarak üç ayrı gruba ayrılmıştır. Bu sonuçlara göre araştırma grubunun %18.6'sının internet bağımlılığı puanın yüksek olduğu bulunmuştur.

İBÖ puanı düşük ve yüksek olan gruplar kimlik stilleri ve seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutu açısından karşılaştırılmıştır. Tablo 1'deki sonuçlara göre, İBÖ puanı yüksek olan bireylerin kaçınma yöneliminde ve seçeneklerin saplantılı araştırılmasında daha yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmüştür. İBÖ düşük olan bireylerin ise, norm yöneliminde daha yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 1. İBÖ'den yüksek ve düşük puan alan grupların bazı özellikler açısından karşılaştırılması

	İnternet bağımlılığı (<32)	İnternet bağımlılığı (>58)	t	p
Bilgi yönelimli	40.87	39.45	2.01	<0.05
Norm yönelimli	32.35	30.94	1.87	>0.05
Kaçınma yönelimli	22.72	27.91	-7.10	<0.01
Seçeneklerin saplantılı araştırılması	11.72	17.92	-7.48	<0.01

İBÖ toplam puanı ile kimlik stilleri ve seçeneklerin saplantılı araştırılması arasındaki ilişkiler

Tablo 2'deki sonuçlara bakıldığında internet bağımlılığı ile kaçınma yönelimi ve seçeneklerin araştırılması boyutu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu, norm yönelimi ile negatif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür.

Tablo 2. İnternet bağımlılığı toplam puanı ile kimlik stilleri ve seçeneklerin saplantılı araştırılması arasındaki ilişkiler

Kimlik stilleri ve saplantılı seçeneklerin araştırılması	İnternet bağımlılığı toplam puanı
Bilgi yönelimli	-0.08
Norm yönelimli	-0.19*
Kaçınma yönelimli	0.33*
Seçeneklerin saplantılı araştırılması	0.49*

* p<0.01

Çoklu regresyon analizi sonuçları

Kimlik stillerinin, seçeneklerin saplantılı araştırılmasının ve cinsiyetin internet bağımlılığını yordama düzeyinin belirlenmesi amacıyla Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır. Cinsiyet analize katıldığında erkekler 1, kadınlar 0 olarak kodlanmıştır. Tablo 3'te kimlik stillerinin ve seçeneklerin saplantılı araştırılmasının internet bağımlılığını anlamlı düzeyde açıkladığı görülmektedir (R=0.058, R²=0.33, F=43.69, p<0.001). Bu bulgu kimlik stillerinin ve seçeneklerin saplantılı araştırılmasının birlikte internet bağımlılığındaki varyansın %33'ünü açıkladığını göstermektedir. Bağımsız değişkenlere ilişkin t testi sonuçlarına göre dört bağımsız değişkenden seçeneklerin saplantılı araştırılması (β=0.43, p<0.01) internet bağımlılığının en güçlü yordayıcısı olup bunu kaçınma yönelimli kimlik stili (β=0.19, p<0.01), norm yönelimli kimlik stili (β=-0.14, p<0.01) ve cinsiyet değişkeni (β=0.11, p<0.01) izlemektedir.

Tablo 3. Çoklu regresyon analizi sonuçları

Yordayıcı değişkenler	B	Ss	β	t
Bilgi yönelimli	-0.05	0.13	-0.01	-0.42
Norm yönelimli	-0.39	0.13	-0.13	-3.01*
Kaçınma yönelimli	0.45	0.12	0.17	3.74*
Seçeneklerin saplantılı araştırılması	1.04	0.12	0.40	8.64*

R=0.53, R²=0.29, F=39.07, * p<0.01

TARTIŞMA

Bu çalışmanın sonuçları cinsiyetin internet bağımlılığını pozitif yönde, norm yönelimli kimlik stiline negatif yönde, kaçınma yönelimli kimlik stiline ve seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutunun ise pozitif yönde yordadığını ortaya koymuştur. Bilgi yönelimli kimlik stiline ise internet bağımlılığını anlamlı olarak yordayamadığı bulunmuştur. Bu sonuçlar çalışma kapsamında oluşturulan dört varsayımı doğrularken, bir varsayımı doğrulamamıştır.

Ergenlik, kimlik gelişiminin en yoğun olarak yaşandığı dönemdir.¹¹ Son yıllarda özellikle internetin bireylere büyük bir dünya sağlama-sıyla birlikte ergenler kimlik alanlarıyla ilgili araştırmalarını büyük ölçüde internette yapmaktadır.^{34,35} Bu da internette geçirilen zamanı ve bağımlılık oranını artırabilmektedir.^{25,26} Bu çalışmada katılımcıların %18.6'sının internet bağımlılığı puanının yüksek olduğu bulunmuştur. Aynı ölçeğin kullanıldığı başka çalışmalarda İBÖ puanları yüksek olanların oranı %14³⁶ ve %18⁸ olarak saptanmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına göre kimlik stilleri açısından kaçınma yönelimli kimlik stili internet bağımlılığını pozitif yönde yordarken, norm yönelimli kimlik stili negatif yönde yordamaktadır. Norm yönelimli bireyler, kimlikle ilgili problem durumları ile karşılaştıklarında aileler ve toplumsal referans gruplarını içeren bireylerin beklenti ve isteklerini göz önünde bulundurlar. Norm yönelimli bireyler, temel inanç ve değerlerini tehdit eden bilgilere kapalıdır.²¹ Bu nedenlerle, bu bireyler internetteki bilgilere de daha kapalı olabilir ve interneti daha az kullanabilir. Kaçınma yönelimindeki bireyler ise, kişisel çatışmalardan ve kimlikle ilgili problemlerle karşı karşıya kalmaktan kaçınırlar. Bu yönelimdeki bireyler, buldukları koşulların gereklilikleri zorlamayınca kadar karar verme durumunu geciktirirler.²² Kaçınma yönelimi Marcia'nın

kimlik statülerinden dağınık kimlik statüsü ile yüksek düzeyde ilişkilidir.²¹ Bazı çalışmalarda^{25,26} dağınık kimlik statüsünün internet bağımlılığı ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Kaçınma yönelimli bireyler kimlik gelişimiyle ilgili asıl süreçlerden kaçınmak için interneti daha fazla kullanıyor görünmektedir. Kimlik gelişimi araştırmalar yapmayı, başkalarıyla karşılıklı ilişkileri, bireylerin kimlik yapıları ile ilgili geribildirimleri gerektirir.¹¹ Kaçınma yönelimli bireylerin internette asıl kimlikleri ile değil de, daha çok sahte isimler veya kendileri ile ilgili doğru bilgileri ortaya koymaktadır.²⁷ Bu nedenle, bu bireyler için kimlik gelişimlerinde gerçek yaşamdan kaçınabilecekleri bir ortam sağladığı için daha fazla kullanıyor görünmektedir.

Çalışmanın sonuçları seçeneklerin saplantılı araştırılmasının internet bağımlılığını en yüksek düzeyde açıklayan değişken olduğunu göstermiştir. Hem seçeneklerin saplantılı araştırılması, hem de internet bağımlılığı değişen teknolojik ve sosyoekonomik bağlamlar sonucunda ortaya çıkmıştır.^{1,16,25} Seçeneklerin saplantılı araştırılması boyutunda bireyler sürekli kimlik alanıyla ilgili araştırmalar yaparlar, ancak herhangi içsel yatırımda bulunmazlar.¹⁶ İnternet, araştırma sürecine saptanan bireyler için büyük bir dünya sağlar. Bu bireyler de zamanlarının çoğunu interneti sağladığı dünyada geçirirler ve bu da internet bağımlılığı olasılığını artırır. İnternette geçirilen sürenin artması, daha farklı alternatiflerin araştırılmasını sağlamakta elde edilen yeni bilgilerde tekrar yeni alternatiflerin oluşmasını sağlamaktadır. Bu da saplantılı bir araştırma sürecine neden olmaktadır.

Erikson'a göre, ergenlerin arkadaşlarıyla yakın ilişkileri sağlıklı kimlik gelişimi için önemlidir,¹¹ ancak internette geçirilen süre arttıkça, ergenler gerçek ilişkileri öteleyip sanal ortamdaki ilişkilerini artırmaktadır.³⁷ İnternet bağımlılığı ile kaçınma yönelimi ve seçeneklerin saplantılı araştırılması arasında karşılıklı bir ilişki vardır. Kaçınma

yöneliminin ve seçeneklere saplanma internet bağımlılığını artırırken, artan internet bağımlılığı da kaçınma yönelimine ve seçeneklere saplanmaya neden olmaktadır.³⁸

Çalışmamızın sonuçları erkeklerin kadınlara göre daha yüksek oranda internet bağımlılığına sahip olduğunu göstermiştir. Bu sonuç daha önce yapılan bazı çalışmaların^{6,39} sonuçları ile tutarlıdır. Erkeklerde internet bağımlılığının daha yüksek oranda olmasının nedeni olarak erkeklerin interneti daha çok patolojik internet kullanımı ile yüksek ilişkide olan oyun oynamak, siberseks, internetten pornografik görüntüleri izlemek ve online kumar oynamak için kullanmaları gösterilmektedir.⁴⁰

Bu çalışmanın sonuçları internet bağımlılığı konusunda ergenlerle çalışan uzmanların kimlik ile ilgili özellikleri göz önünde bulundurmalarının yararlı olacağını göstermiştir. Uzmanların özellikle internet bağımlısı olan ergenlerin interneti kimlik yapılandırmalarından kaçınmak için mi, yoksa araştırma sürecine saplandıkları için mi kullandıklarını belirlemeleri tedavi sürecinde yararlı olabilir. Bireylerin interneti kimlik yapılandırmasından kaçınmak için kullanmaları internette asıl kimlik öğelerini kullanmamaları, kendi kimlik yapılandırmasıyla ilgilenmek yerine daha çok kimlik gelişimiyle ilgisiz veya kimlik gelişimine katkı sağlamayacak öğelere odaklanmalarını göstermektedir. Araştırma sürecine sap-

lanmaları durumunda bireyler internette gerçek kimlik öğelerini kullanabilirler veya araştırmalarının büyük bölümü kimlik öğeleri ile ilgili olabilir. Buradaki temel sorun, bu araştırmaların bireyi herhangi bir sonuca götürmemesidir. Bu bireyler zamanlarının çoğunu internette geçirirler fakat internette geçirilen bu süre kimlik gelişimine katlı sağlamaktan çok bireylerde daha yüksek düzeyde kaygının oluşmasına neden olmaktadır.¹⁶ Sonuç olarak araştırma sürecine saplanan ergenlerin içsel yatırımlar oluşturması konusunda onların desteklenmesi tedavi sürecine büyük katkı sağlayabilir.

Bu çalışma önemli sonuçlar ortaya koymasına karşın, bazı sınırlılıkları vardır. Bu çalışma kesitsel bir çalışmadır, ancak kimlik gelişiminin internet bağımlılığını nasıl yordadığının daha iyi değerlendirilebilmesi için bundan sonraki çalışmalarda boyamsal desenin kullanılması daha yararlı olabilir. Bu çalışmada ergenlik döneminde internet bağımlılığını açıklamak için kimlik stilleri ve seçeneklerin saplantılı araştırılması değişkenleri kullanılmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda farklı değişkenlerin de (kişilik, yalnızlık, bağlanma biçimleri gibi) birlikte ele alınması internet bağımlılığını daha iyi açıklamayı sağlayabilir. Bu çalışmada üniversite öğrencileriyle çalışılmıştır, bundan sonraki çalışmalarda öğrenci olmayan ve çalışan ergenlere ulaşılması da yararlı olabilir.

KAYNAKLAR

1. Griffiths MD. Does internet and computer "addiction" exist? Some case study evidence. *Cyberpsychol Behav* 2000; 3:211-218.
2. Griffiths MD. A 'components' model of addiction within a biopsychosocial framework. *J Substance Use* 2005; 10:191-197.
3. Byun S, Ruffini B, Mills JE, Douglas AC, Niang M, Stepchenkova S, et al. Internet addiction: Metasynthesis of 1996-2006. *Cyberpsychol Behav* 2009; 12:203-207.
4. Young KS. Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychol Behav* 1998; 1:237-244.
5. Greenfield DN. The nature of internet addiction: psychological factors in compulsive Internet use. Paper presentation at the American Psychological Association Convention, Boston, MA, 1999.
6. Durak Batıgün A, Kılıç N. İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi* 2011; 26:1-10.
7. Nalwa K, Anand A. Internet addiction in students: A cause of concern. *Cyberpsychol Behav* 2003; 6:111-125.
8. Durak Batıgün A, Hasta D. İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2010; 11:213-219.
9. Eijnden RJJM, Meerkerk GJ, Vermulst AA, Spijkerman R, Engels CME. Online communication, compulsive internet use, and psychosocial well-being among adolescents: A longitudinal study. *Dev Psychol* 2008; 44:655-665.
10. Willoughby T. A short-term longitudinal study of internet and computer game use by adolescent boys and girls: Prevalence, frequency of use, and psychosocial predictors. *Dev Psychol* 2008; 44:195-204.
11. Erikson EH. *Identity: Youth and crisis*. New York: WW Norton, 1968.
12. Marcia JE. Identity in adolescence. J Adelson (Ed.), *Handbook of Adolescent Psychology*. New York: Wiley, 1980, p.159-187.

13. Coté JM, Levine C. A formulation of Erikson's theory of ego identity formation. *Dev Rev* 1987; 7:273-325.
14. van Hoof A. The identity status approach: In need of fundamental revision and qualitative change. *Dev Rev* 1999; 19:622-647.
15. Bosma HA, Kunnen ES. Determinants and mechanisms in ego identity development: A review and synthesis. *Dev Rev* 2001; 21:39-66.
16. Luyckx K, Schwartz SJ, Berzonsky MD, Soenens B, Vansteenkiste M, Smits I, et al. Capturing ruminative exploration: Extending the four-dimensional model of identity formation in late adolescence. *J Res Pers* 2008; 42:58-82.
17. Luyckx K, Schwartz SJ, Goossens L, Pollock S. Employment, sense of coherence, and identity formation: Contextual and psychological processes on the pathway to sense of adulthood. *J Adoles Res* 2008; 23:566-591.
18. Luyckx K, Schwartz SJ, Goossens L, Soenens B. The relationship between identity development and adjustment in the transition to adulthood: Variable-centered and person centered approaches. *J Res Adoles* 2008; 18:595-619.
19. Luyckx K, Seiffge-Krenke I, Schwartz SJ, Goossens L, Weets I, Hendrieckx C. Identity formation, coping, and adjustment in emerging adults with a chronic illness: The sample case of type I diabetes. *J Adoles Health* 2008; 43:451-458.
20. Crocetti E, Rubini M, Luyckx K, Meeus W. Identity formation in early and middle adolescents from various ethnic groups: From three dimensions to five statuses. *J Youth Adoles* 2008; 37:983-996.
21. Berzonsky MD. A process perspective on identity and stress management. GR Adams, RM Montemary (Eds.), *Adolescent Identity Formation*, Newbury: Park Sage, 1992, p.193-215.
22. Berzonsky MD. Identity styles and hypothesis-testing strategies. *J Soc Psychol* 1999; 139:784-789.
23. Berzonsky MD, Kuk LS. Identity status, identity processing style, and transition to university. *J Adoles Res* 2000; 15:81-98.
24. Wolfradt U, Doll J. Motives of adolescents to use the Internet as a function of personality traits, personal and social factors. *J Edu Computing Res* 2001; 24:13-27.
25. Mazalin D, Moore S. Internet use, identity development and social anxiety among young adults. *Behav Change* 2004; 21:90-102.
26. Ceyhan E. Predictiveness of identity status, main internet use purposes and gender on university students' the problematic internet use. *Educational Sciences: Theory & Practice* 2010; 10:1343-1355.
27. Arabzadeh M, Bayanati M, Nikdel F, Nadery MS, Naimi G. The relationship of internet addiction with loneliness and identity styles. *J Science Today's World* 2013; 1:59-70.
28. T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu. *Haber Bülteni*, 20 Kasım 2007, Sayı:186.
29. Young KS. Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychol Behav* 1998; 1:237-244.
30. Bayraktar F. *Ergenlik Döneminde İnternet Kullanımının Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
31. Berzonsky MD. Identity style inventory (ISI3) revised version. Unpublished manuscript, 1992.
32. Derelioğlu Y, Demir İ. Kimlik stili envanteri (Gözden geçirilmiş formu): Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. VI. Türk-Alman Psikiyatri Kongresi, 12-15 Eylül, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, 2007.
33. Morsünbül Ü. *Ergenlikte Özerkliğin ve Kimlik Biçimlenmesinin Özel İyi Oluş Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2011.
34. Israelashvili M, Kim T, Bukobza G. Adolescent's over use of the cyber world-Internet addiction or identity exploration? *J Adoles* 2012; 35:417-424.
35. Wallace P. *The Psychology of the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
36. Niemz K, Griffiths M, Banyard P. Prevalence of pathological internet use among university students and correlations with self-esteem, the general health questionnaire (GHQ), and disinhibition. *Cyberpsychol Behav* 2005; 8:562-573.
37. Turkle S. *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet*. New York: Simon and Schuster, 1995.
38. Valkenburg PM, K Soeter. Children's positive and negative experiences with the internet. *Communication Res* 2001; 28:653-676.
39. Chen P, Liu S, Luo L. A study on the psychological health of internet addiction disorder of college students. *Chinese J Clinical Psychol* 2007; 15:40-42.
40. Tsai C, Lin SJ. Analysis of attitudes toward computer networks and internet addiction of Taiwanese adolescents. *Cyberpsychol Behav* 2001; 4:373-376.